

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 622.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245215246160/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Sættende Aarhundrede

Frankerig og Nederlandene, men oprettede en ny Ligevægt i Europa, og lagde uvitterlig Grunden til den Borgerlige Frihed og Oplysning, vi nu enten fryde os ved eller dog glæde os til.

Vi har allerede seet, hvordan Kampen løb af i Frankrig, ved Elisabeths vel sparsomme og nordenlige, men derfor lige uundværlige Understøttelse (1560—90), og vi maae nu kaste et Blik paa Nederlandene, hvor der opkom en Protestantisk Fristat, hvis Levnetsløb vel hverken er elskværdigt eller ophøiet, men dog verdenshistorisk, som den første Protestantiske Handels-Magt, og som Bormestersken paa Havet i det Syttende Aarhundrede.

Det var samme Aar, som Dronning Elisabeth kom paa Thronen (1558), at Keiser Carl den Femte sank i Graven, efterat Philip den Anden alt i Forveien havde tiltraadt Regjeringen over det gamle og ny Spanien, Neapel, Sicilien, Mailand og Nederlandene, hvortil han siden (1580) føiede Portugal, og da herved den Ostindiske Handel lagdes til den Vestindiske og til Amerikas Guld-Grube, saa har siden Romer-Rigets Fald aabenbar ingen Fyrste havt saa glimrende Udsigt til Verdens-Riget som han. Hertil kommer, at Philip den Anden sad over fyrretyve Aar (1556—98) paa Thronen, var berskesyg som Faa, og fattedes hverken i Raadet eller i Marken udmærket duelige og derhos blinde Redskaber til at udføre sin Villie, saa det er soleklart, at kun Protestantismen og Elisabeth frelste det øvrige Europa fra at dele Spaniens og Portugals bedrøvelige Skæbne, og det var da Philip den Andens velfortjente Straf i dette Liv, at han trælledes for sine Fjenders Roes, og indføres egenlig i Verdens-Historien for at tjene til Skamme under Calvins og Elisabeths Højsæde.

De saakaldte Nederlande (Lavlande) ved Nordssøen havde alt i Middelalderen udmærket sig ved deres Borgeres Vinskiblighed og Rigdom, hvormed naturligviis som oftest fulgte Storgtighed og Balstyrighed, og vel var det dengang Flandern, med Gent og Brugge, der spillede Hoved-Rollen^{*)}, men i den menneskelige Udvikling komme de aldrig bedst, som komme først, og hvem der havde seet dybt, maatte tidlig kunne spaaet de nordligste Landskaber (Holland, Seeland og Frisland) endnu langt større Flor og Berømmelse end de Sydlige; thi Friserne,

*) Haandbog i Middelalderens Historie S. 610—13. [Her S. 317—19]